

(ร่าง) เส้นทางเดินการขับเคลื่อนมติ การกำจัดปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีในประชาชน

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์/ผลกระทบ
<p>การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ศรราชกำจัดปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี</p> <ul style="list-style-type: none"> กระทรวงสาธารณสุข <ul style="list-style-type: none"> - กรมควบคุมโรค - กรมการแพทย์ - กรมอนามัย - กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ - สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม - กรมปศุสัตว์ - กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น <ul style="list-style-type: none"> - สถาบันวิชาการ - สปสช. - สช. 	<p>การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ศรราชกำจัดปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีเสร็จภายใน ๓ เดือน หลังจากผ่านมติของครม.</p>	<p>ผลผลิต : แผนงานโครงการระดับชาติ/จังหวัด ตัวชี้วัด : จำนวนจังหวัดที่มีการดำเนินงานตามแผนงาน</p>	<div style="text-align: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: fit-content; margin: 0 auto;">เป้าหมาย : การเสียชีวิตด้วยมะเร็งท่อน้ำดีลดลงองในสามในปี ๒๕๗๘</div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; width: 100px; margin: 10px auto;"> <div style="font-size: 2em;">↑</div> <div style="font-size: 2em;">↓</div> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: fit-content; margin: 0 auto;">อัตราความชุกของโรคพยาธิใบไม้ตับไม่เกินร้อยละ ๕ ในปี ๒๕๖๘</div> </div>

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์/ผลกระทบ
การเฝ้าระวัง การคัดกรอง การวินิจฉัย และการรักษา			
<p>กรมควบคุมโรค โดยสำนัโรคติดต่อทั่วไป</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นแกนหลักในการผลักดันการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุขประจำปี พยายามเฝ้าจับและเฝ้าระวังที่หน้าด่าน - พัฒนางานความรู้ - จัดระบบเฝ้าระวังโรคและการคัดกรอง - สนับสนุนวิชาการในการควบคุมโรค ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน 	<p>ผลผลิต :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีการเฝ้าระวังโรคในพื้นที่เป้าหมาย ๒. จำนวนกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับการคัดกรองตัวชี้วัด : ความชุกของโรคพยาธิใบไม้ตับไม่เกินร้อยละ ๕ ในระดับหมู่บ้าน (สำรวจอย่างน้อยทุก ๒ ปี) ส่วนการทำ National survey ครบถ้วนการทุก ๕ ปี 	
<p>กรมการแพทย์โดยสถาบันมะเร็งแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>พัฒนาศักยภาพของบุคลากรและระบบทะเบียนมะเร็งที่หน้าด่านและสนับสนุนวิชาการผลักดัน การคัดกรอง วินิจฉัย รักษาผู้ป่วยมะเร็งที่หน้าด่านได้ในระยะแรกเริ่ม (ดำเนินการภายในระยะเวลา ๒ ปีแรก หลังจากผ่านมติของ ครม.)</p>	<p>ผลผลิต :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ประชาชนอายุ ๔๐ ปีขึ้นไปได้รับการคัดกรองที่มีคุณภาพ และครอบคลุม ๒. มีการพัฒนาทะเบียนมะเร็งที่หน้าด่านในโรงพยาบาล (ให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศ) ๓. มีระบบส่งต่อที่มีประสิทธิภาพรวดเร็วทันเวลา มีศูนย์ส่งต่อมีคุณภาพ 	

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์/ผลกระทบ
<p>กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ</p>	<p>พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่ทำบจัดการสุขภาพ ให้เป็นนักจัดการสุขภาพชุมชน มีความรู้ในการป้องกันโรค จัดกระบวนการสร้างสุขนิสัย และร่วมจัดกิจกรรมรณรงค์ตลอดจนทำตัวเป็นแบบอย่างในการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ ที่นำไปสู่การป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่</p>	<p>ผลผลิต/ตัวชี้วัด</p> <ol style="list-style-type: none"> ๔. มีการพัฒนาบุคลากรด้านกิจกรรม/รังสีรักษา/เคมีบำบัด/การพยาบาลและด้านอื่น ๆ ๑. พบผู้ป่วยในระยะแรกเพิ่มมากขึ้น ๒. ความชุกของโรครคมะเร็งท่อน้ำดี “ไม่เพิ่ม” <p>ผลผลิต :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. อสม. มีความรู้เรื่องพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีและการป้องกันควบคุมโรค ๒. จำนวน อสม. ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการคัดกรองด้วย verbal screening ๓. จำนวนประชาชนกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับ การคัดกรองและคำแนะนำ <p>ตัวชี้วัด :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พบผู้ป่วยในระยะแรกเพิ่มขึ้น ๒. ประชาชนมีพฤติกรรมการบริโภคที่ถูกต้องและดีต่อสุขภาพ “เพิ่มขึ้น” 	

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กระบวนการ	ผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์/ผลกระทบ
<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาเครือข่ายหน่วยบริการในการตรวจวินิจฉัย การคัดกรอง และการรักษาโรค มะเร็งท่อน้ำดีอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ - จัดให้ระบบในการปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ - พัฒนาศักยภาพของศัลยแพทย์เพื่อให้สามารถรักษาผู้ป่วยได้อย่างดีในโรงพยาบาล ศูนย์โรงพยาบาลทั่วไปในจังหวัดที่มีปัญหา ให้ประชาชนเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ เพื่อการตรวจรักษาได้ในพื้นที่ของตนเอง และไม่เป็นภาระด้านการเงินของผู้ป่วย 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาเครือข่ายหน่วยบริการในการตรวจวินิจฉัย การคัดกรอง และการรักษาโรค มะเร็งท่อน้ำดีอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ - จัดให้ระบบในการปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ - พัฒนาศักยภาพของศัลยแพทย์เพื่อให้สามารถรักษาผู้ป่วยได้อย่างดีในโรงพยาบาล ศูนย์โรงพยาบาลทั่วไปในจังหวัดที่มีปัญหา ให้ประชาชนเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ เพื่อการตรวจรักษาได้ในพื้นที่ของตนเอง และไม่เป็นภาระด้านการเงินของผู้ป่วย 	<p>ผลผลิต : กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มป่วยเข้าถึง การรับบริการมากขึ้น และได้รับการดูแลรักษาอย่างเหมาะสม</p> <p>ตัวชี้วัด : จำนวนผู้ป่วยที่รอดชีวิตเพิ่มขึ้น (เริ่มเห็นผลในปีที่ ๓ เป็นต้นไป)</p>	
การสร้างกลไกในชุมชนจัดการปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีและบังคับใช้กฎหมาย			
<p>กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีการดูแลรักษาแบบประคับประคอง (Palliative care) ผู้ป่วยโรค มะเร็งท่อน้ำดี โดยใช้สมุนไพรไทยและภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย 	<p>ผลผลิต : กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มป่วยเข้าถึงการรับ บริการมากขึ้น และได้รับการดูแลรักษา อย่างเหมาะสม</p>	

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีการดูแลแบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและครอบครัว - จัดให้มีการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยมะเร็งเรื้อรัง 	<p>ตัวชี้วัด :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. จำนวนหน่วยงานที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับสถานบริการมีโครงสร้างองค์กรระบบงานบุคลากรและระบบสารสนเทศที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ๒. การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับครอบครัวและชุมชนที่มีสหสาขาวิชาชีพและความร่วมมือกับท้องถิ่น ๓. จำนวนบุคลากรที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพในการดูแลผู้ป่วย ๔. ระดับการดูแลคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งเรื้อรังที่เพิ่มขึ้น (เริ่มเห็นผลในปีที่ ๓) 	
<p>กรมอนามัย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>พัฒนาศักยภาพสถานประกอบการด้านอาหาร/ผลิตภัณฑ์อาหารที่บ้าน ให้ความรู้ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะและขอความร่วมมือให้มีการจำหน่ายอาหารเมนูปลาดิบ (ปลาน้ำจืดมี</p>	<p>ผลผลิต :</p> <p>อาหารที่มีเมนูปลาดิบลด</p> <p>ตัวชี้วัด :</p> <p>ปลาดีทยายใจไม่ดับน้อยลง</p>	

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์/ผลกระทบ
<ul style="list-style-type: none"> - กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - กรมปศุสัตว์ 	<p>เกิด) เพื่อป้องกันการปนเปื้อนพยาธิใบไม้ตับสู่อาหาร และสนับสนุนส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีข้อบัญญัติหรือมาตรการส่งเสริมในการกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างถูกต้องสุขาภิบาล</p> <p>ส่งเสริมสนับสนุนให้มีข้อบัญญัติหรือมาตรการส่งเสริมในการกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างถูกต้องสุขาภิบาล การรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ตลอดจนแก้ไขปัญหาเรื่องพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีในพื้นที่เสี่ยงตามศักยภาพและสถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง</p>	<p>ผลผลิต :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. จำนวนท้องถิ่นมีนโยบายสาธารณสุขในการควบคุมอาหารที่มีการปนเปื้อนพยาธิใบไม้ตับ สารก่อมะเร็งและสิ่งปนเปื้อนอื่น ๆ ๒. จำนวนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นฯ <p>ตัวชี้วัด :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การปนเปื้อนจุลจากระบาดสิ่งแวดล้อมน้อยลง ๒. ศูนย์/แมวมดเชื้อพยาธิใบไม้ตับลดลง 	

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์/ผลกระทบ
การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา			
<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงศึกษาธิการ <ul style="list-style-type: none"> สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 	<ul style="list-style-type: none"> จัดกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเตรียมอนุบาล วัยเรียน วัยรุ่น ตระหนักและมีความนิยมการกินใหม่ ไม่กินอาหารเมนูเสี่ยงและปรุงดิบ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น เพื่อให้ให้นักศึกษา กศน. และประชาชน ตระหนักและมีความนิยมการกินใหม่ ไม่กินอาหารปรุงดิบ การจัดทำหลักสูตรในพื้นที่เสี่ยง และจะดำเนินการภายใน ๒ ปี 	<p>ผลผลิต : มีการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา</p> <p>ตัวชี้วัด : ความสุขของโรคพยาธิใบไม้ตับไม่เกินร้อยละ ๕ ในระดับหมู่บ้าน</p>	
การศึกษาวิจัยทางสังคม พฤติกรรมและนิเวศวิทยา			
<ul style="list-style-type: none"> ทบวงมหาวิทยาลัย <ul style="list-style-type: none"> สถาบันอุดมศึกษา กระทรวงสาธารณสุข <ul style="list-style-type: none"> สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ <ul style="list-style-type: none"> กรมปศุสัตว์ 	<p>ศึกษาวิจัยทางสังคม พฤติกรรม นิเวศวิทยา และการได้มาซึ่งความรู้อันนำไปสู่การแก้ปัญหา ส่งเสริมการนำผลไปใช้กำหนดนโยบาย มาตรการสังคม</p>	<p>ผลผลิต : มีแนวทางในการดำเนินงานตัวชี้วัด :</p> <ol style="list-style-type: none"> ประชาชนรับรู้ เข้าใจ ตระหนักถึงภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคเพิ่มขึ้น ประชาชนมีพฤติกรรมการกินปลาดิบและอาหารเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งลดลง 	

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์/ผลกระทบ
การขับเคลื่อนทางสังคมและการสื่อสารสาธารณะ			
<ul style="list-style-type: none"> - กรมประชาสัมพันธ์ - สำนักนายกรัฐมนตรี - กระทรวงวัฒนธรรม - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) 	<p>สนับสนุนการขับเคลื่อนทางสังคมและสื่อสารสาธารณะร่วมกับองค์กรอื่น ๆ ให้ประชาชนรับรู้เข้าใจ ตระหนักถึงภาวะเสี่ยงป้องกันตนเองจากการติดพยาธิใบไม้ตับ และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม</p>	<p>ผลผลิต : สื่อและระบบการสื่อสารแบบบูรณาการที่มีคุณภาพเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ</p> <p>ตัวชี้วัด :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ประชาชนรับรู้ เข้าใจ ตระหนักถึงภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคเพิ่มขึ้น ๒. ประชาชนมีพฤติกรรมกินปลาดิบและอาหารเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งลดลง 	
งบประมาณ			
สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)	สนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีในพื้นที่	<p>ผลผลิต : มีแผนงานโครงการระดับชาติ/จังหวัด</p> <p>ตัวชี้วัด : จำนวนจังหวัดที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณ</p>	